

Люсі Мод МОНТГОМЕРІ

Веселкова
долина



Харків
«ФОЛІО»
2020



I

Знову вдома



То був погожий яблуново-зелений травневий вечір, і в Гавані Чотирьох Вітрів, поміж її темними берегами, відбивалися хмари золотавого призахідного неба. Море, скорботне навіть навесні, моторошно стогнало понад дюнами, але пустотливий веселий вітерець пронизував, посвистуючи, червону дорогу, уздовж якої в напрямку селища Глен Сент Мері простувала спокійна, поважна постать панни Корнелії. Панну Корнелію по праву можна було б називати «пані Еліот», адже вона вже тринадцять років була заміжня за паном Маршалом Еліотом, але досі більшість людей зверталися до неї «панна Корнелія». Це ім'я було дороге для її давніх друзів, і з-поміж них лише одна людина презирливо відкинула його. Сьюзан Бейкер, сивочола й похмура віддана служниця родини Блайтів з Інглсайду, ніколи не втрачала нагоди називати її «пані Еліот» так підкреслено ущипливо, ніби воліла сказати: «Ти хотіла стати пані, тож і будеш пані, так тобі й треба».

Панна Корнелія йшла до Інглсайду, щоб навідати пана та пані Блайт, які щойно повернулися додому з Європи. Їх не було три місяці, відколи в лютому вони вирушили на відомий медичний конгрес у Лондоні, і панна Корнелія страшенно хотіла обговорити події, що відбулися в Глені за час

їхньої відсутності. Для початку хоча б те, що в будинку пастора оселилася нова сім'я. Та яка то була сім'я! Згадавши про них по дорозі, панна Корнелія встигла кілька разів несхвально похитати головою.

Сьюзан Бейкер та Енн, у минулому відома як Енн Ширлі, побачили її, сидючи на великій веранді Інглсайду й насолоджуючись чарами сутінкового сяйва, солодким співом сонних вільшанок, що посвистували поміж кленового віття, і танцем нарцисів, які розвівалися на вітрі побіля старої яскраво-червоної цегляної стіни.

Енн сиділа на сходах, обхопивши руками коліно, і в цих легких сутінках виглядала настільки по-дівчачому, наскільки лиш може собі дозволити багатодітна мати; а її прекрасні сіро-зелені очі, звернені в бік дороги з гавані, були як завжди сповнені невгамовного іскорки мрії. Позаду неї, у гамаку, згорнулася Рілла Блайт — пухкеньке, вгодоване дитя шести років, наймолодша з інглсайдських дітей. Вона мала кучеряве руде волосся й карі очі, зараз так міцно стиснуті, що навколо аж залягли кумедні маленькі зморшки — ось так Рілла завжди спала.

Ширлі, котрого в сім'ї знали як «маленького смаглявого хлопчика», спав на руках у Сьюзан. У нього було каштанове волосся, темно-карі очі й смаглява шкіра з дуже рум'яними щічками, і до нього Сьюзан відчувала особливу любов. Енн довго не могла стати на ноги після його народження, тож Сьюзан дбала про дитинча з такою нестримною ніжністю, якої в неї не викликав ще ніхто з дітей, хоч якими дорогими її серцю вони були. Лікар Блайт казав, що, якби не вона, Ширлі б не вижив.

— Я дала йому життя так само як і ви, пані Блайт, любя, — любила повторювати Сьюзан. — Він так само мое дитя, як і ваше.

І справді, саме до Сьюзан Ширлі завжди біг, щоб вона поцілувала набиті гулі, заколисала до сну й захистила від заслуженого прочухана. Сьюзан сумлінно шмагала усіх решту дітей Блайтів, коли вважала, що це потрібно для їхнього блага, але Ширлі вона ніколи не шмагала і його матері не дозволяла цього робити. Одного разу, коли лікар Блайт його відшмагав, Сьюзан була страшенно обурена.

— Цей чоловік відшмагав би й ангела, пані Блайт, люба, — гірко заявила вона й після того кілька тижнів не пекла для бідолашного лікаря пирогів.

На час відсутності подружжя Блайтів вона забрала Ширлі зі собою в будинок свого брата, у той час, як решта дітей поїхали до Ейвонлі, і ті три блаженні місяці він цілковито належав лише їй. Однак Сьюзан була дуже рада повернутися до Інглсайду, де всі любі її серцю люди були поряд. Інглсайд був її світом, у якому їй належала верховна влада. Навіть Енн рідко ставила під сумнів її рішення — на превелике обурення пані Рейчел Лінд і Зелених Дахів, яка похмуро говорила Енн під час кожного свого візиту до Чотирьох Вітрів, що вона дає Сьюзан аж надто багато волі й колись про це пошкодує.

— Онде дорогою від гавані іде Корнелія Брайант, пані Блайт, люба, — мовила Сьюзан. — Вона збирається вилити на нас усі плітки за останні три місяці.

— Сподіваюся, так і є, — сказала Енн, обіймаючи руками коліна. — Я спрагла пліток із Глен Сент Мері, Сьюзан! Сподіваюся, панна Корнелія розповість мені все, що трапилося, поки нас не було, — ВСЕ: хто народився, або одружився, або напився; хто помер, чи поїхав, чи приїхав, чи побився, чи втратив корову, чи знайшов жениха. Так приємно знову бути вдома, поряд з усіма такими любими мені жителями Глена, і я хочу дізнатися про них усе.

Пам'ятаю, навіть гуляючи Вестмінстерським абатством, я думала собі, за кого ж зі своїх двох кавалерів урешті вийде Міллісент Дрю. Знаєш, Сьюзан, у мене є жахлива підозра, що я люблю плітки.

— Ну, звісно ж, пані Блайт, люба, — визнала Сьюзан, — будь-яка пристойна жінка любить послухати новини. Мені й самій цікаво, що буде з Міллісент Дрю. У мене ніколи не було кавалера, а тим більше двох, та зараз мені вже все одно, адже бути старою дівою не так уже й погано, коли звикаєш до цього. А волосся Міллісент мені завжди виглядає так, ніби вона зачесала його вгору віником. Та чоловікам, здається, на це байдуже.

— Вони помічають лише її миле, спокусливе й глузливе маленьке личко, Сьюзан.

— Цілком імовірно, пані Блайт, люба. У Біблії сказано, що краса — то омана, а врода — марнота¹, та я б не проти й сама в цьому переконатися, якщо вже так велить Господь. Не сумніваюся, що ми всі будемо гарними, коли перетворимося на ангелів, але що доброго нам це дасть тоді? Говорючи про плітки, до речі, кажуть, що бідолашна пані Міллер з-над гавані минулого тижня намагалася повіситися.

— Ох, Сьюзан!

— Заспокойтеся, пані Блайт, люба. Їй не вдалося. Але я зовсім не засуджую її за спробу, бо її чоловік — жахлива людина. Але вона вчинила зовсім по-дурному — надумала повіситись і дати йому змогу одружитись із якоюсь іншою жінкою. На її місці, пані Блайт, люба, я б спробувала так йому допекти, щоб він сам повісився замість мене. Та не те щоб я схвалювала такі самогубства, хоч би за яких обставин, пані Блайт, люба.

¹ Біблія: Прип. 31:30 (цит. за пер. І. Огієнка) (прим. пер.).

— А в чому ж справа з паном Гаррісоном Міллером? — нетерпляче запитала Енн. — Він завжди доводить усіх до крайнощів.

— Ну, деякі люди звуть це релігійністю, а деякі — впертістю. Прошу вашого вибачення, пані Блайт, люба, за такі слова. Здається, ніби ніхто не знає, що ж воно таке у випадку з Гаррісоном. Буває, він гарчить на всіх, бо думає, що Господь прирік його на вічну кару. А тоді він раптом каже, що йому байдуже, і напивається. Моя ж думка така, що в нього не все гаразд із головою, бо так було з усіма Міллерами. Його дід з'їхав з глузду, і йому постійно здавалося, що довкола нього повно великих чорних павуків, які лізуть на нього й висять у повітрі над ним. Сподіваюся, я ніколи не здурію, пані Блайт, люба, та й не думаю, що зі мною таке станеться, бо серед Бейкерів такого не було. Та якщо за велінням премудрого Провидіння мені таки випаде ця доля, то сподіваюся, що мені не ввижатимуться великі чорні павуки, бо я їх просто ненавиджу. А щодо пані Міллер, то не знаю, чи вона заслуговує на співчуття. Дехто каже, що вона вийшла заміж за Гаррісона лише на зло Річардові Тейлору, що мені видається дуже своєрідною причиною для заміжжя. Та, звісно, я — не суддя в справах матримоніальних, пані Блайт, люба. А Корнелія Брайант уже біля воріт, тож я піду вкладу цього благословенного смаглявого хлопчика в ліжку й принесу своє в'язання.



II

Чистісінькі плітки



— А де решта дітей? — запитала панна Корнелія, коли вітання — сердечні з її боку, полум'яні з боку Енн і стримані з боку Сьюзан — стихли.

— Ширлі спить, а Джем, Волтер і двійнята у своїй любій Веселковій Долині, — відповіла Енн. — Вони, знаєте, лише сьогодні повернулися додому, а тільки-но повечеряли, одразу ж побігли в долину. Це найулюбленіша їхня місцина на всьому білому світі — навіть кленовий гай не зрівняється з нею.

— Боюся, вони аж надто сильно люблять ту долину, — похмуро мовила Сьюзан. — Малий Джем одного разу сказав, що після смерті хотів би більше піти у Веселкову Долину, аніж на небо, а говорити таке — просто непринятно.

— Певно, вони й в Ейвонлі чудово провели час? — припустила панна Корнелія.

— Авжеж, надзвичайно. Марілла таки страшенно їх розпещує. Особливо Джема — він в її очах ніколи ніяких збитків не робить.

— Панна Катберт, певно, зараз уже зовсім старенька, — сказала панна Корнелія, дістаючи своє в'язання, щоб не відставати від Сьюзан. Панна Корнелія вважала, що

жінка, в якій руки постійно чимось зайняті, завжди матиме перевагу над тією, котра нічого не робить.

— Марілі вже вісімдесят п'ять, — зітхнула Енн. — Її волосся побіліло від сивини, але, як не дивно, зір у неї став кращий, аніж був у шістдесят.

— Ну, любонько, я дуже рада, що ви всі повернулися. Мені було страшенно самотньо. Та в Глені не було нудно, повірте МЕНІ. За моєї пам'яті ще не було такої захопливої весни, якщо говорити про церковне життя. Ми нарешті маємо свого пастора, Енн, любонько.

— Преподобний Джон Нокс Мередіт, пані Блайт, люба, — сказала Сьюзан, рішуче налаштована не дати панні Корнелії самотужки розповісти всі новини.

— Він хороший? — зацікавлено спитала Енн.

Панна Корнелія зітхнула, а Сьюзан застогнала.

— Так, він досить хороший, якщо вже на те пішло, — мовила панна Корнелія. — Він ДУЖЕ хороший, дуже освічений, дуже духовний. Але, ох, Енн, любонько, у нього немає здорового глузду!

— Тоді чому ж ви його запросили?

— Що ж, немає сумніву, що він поки найкращий пастор, якого тільки мала церква Глен Сент Мері, — сказала панна Корнелія, перехреснюючи петлі на спицях. — Гадаю, йому не дали посади в місті лише через ту його замріяність і задумливість. Його пробна проповідь була просто чудова, повірте МЕНІ. Усіх вона дуже вразила — та й не лише вона, а і його зовнішній вигляд.

— Він ДУЖЕ гарний з себе, пані Блайт, люба, а мені, врешті-решт, подобається бачити за кафедрою вродливого чоловіка, — вставила й свої п'ять копійок Сьюзан, подумавши, що вже саме час знову про себе нагадати.

ЗМІСТ

I	Знову вдома	5
II	Чистісінькі плітки	10
III	Інглсайдські діти	23
IV	Пасторські діти	31
V	Пришестя Мері Венс	43
VI	Мері залишається в пасторському домі	59
VII	Випадок із рибою	66
VIII	Втручається панна Корнелія	75
IX	Втручається Уна	85
X	Доньки пастора прибирають у домі	98
XI	Жахливе відкриття	107
XII	Пояснення і виклик	113
XIII	Будинок на пагорбі	123
XIV	Візит пані Дейвіс	135
XV	I знову плітки	146
XVI	Око за око	156
XVII	Подвійна перемога	171
XVIII	Мері приносить лиху звістку	183
XIX	Бідолаха Адам	189
XX	Фейт заводить нового друга	194

XXI	Неможливе слово	201
XXII	Сент-Джорджеві усе відомо	213
XXIII	Клуб зразкової поведінки	220
XXIV	Порив милосердя	233
XXV	Ще один скандал і ще одне «пояснення»	242
XXVI	Панна Корнелія змінює свою думку	251
XXVII	Духовний концерт	260
XXVIII	День посту	266
XXIX	Химерна історія	272
XXX	Привид на кам'яному мурі	277
XXXI	Карл спокутує провину	283
XXXII	Двое упертих людей	289
XXXIII	Карла... не відшмагали	297
XXXIV	Уна навідується в дім на пагорбі	304
XXXV	«Нехай приходить Щуролов!»	311